

Az üzletszerűség három feltételének vizsgálata, különös tekintettel a nyereség, illetve vagyonszerzésre

A Társaság pénzügyi lízing nyújtásával foglalkozó leánycége (**Leányvállalat**), mint felügyelt pénzügyi vállalkozás olyan szerződéses konstrukció létrehozását tervezi, melynek értelmében az általa nyújtott lízingügyletek során – portfólió garancia keretében – az Európai Unióban működő egyik garantőr intézménytől (**Garantőr**) 50%-os mértékű megtérítést kap, amennyiben a vele szerződéses kapcsolatban álló lízingbevevő nem teljesít.

A törvényi engedményezés folytán a lízingbevevővel szemben fennálló követelés – a garantőri helytállás mértékéig – a Garantőrrre száll át. A Garantőr sem a Leányvállalattól sem más harmadik személytől – ideértve azon ügyfeleket is, akik ügylete a portfólió garancia keretszerződésbe bevonásra kerül – nem részesül semmilyen előzetesen megállapított díjazásban. A perbizomány polgári eljárásjogi tilalma miatt a Leányvállalat a Garantőrnek a lízingbevevővel szemben fennálló követelését az esetleges bírósági/hatósági eljárásokban saját nevében nem érvényesítheti.

E probléma feloldása érdekében a Leányvállalat és a Garantőr keret jellegű megállapodást kíván kötni arról, hogy a törvényi engedmény folytán átszálló követeléseket – azok perbeli vagy egyéb hatósági eljárásokban történő érvényesíthetőségének szükségessége esetén – a Garantőr a Leányvállalatra visszaterhes jelleggel esetleg visszaengedményezze. A Garantőrrre engedményezett követelésrész visszaengedményezéséért a Leányvállalat által fizetendő pénzösszeg arányos a visszaengedményezett követelésrészszel, azaz annak összege megegyezik a Leányvállalat által az egész eredeti követelésre indított behajtással elért teljes összeg felével.

II. A JOGKÉRDÉS

A Társaság kérdése arra vonatkozik, hogy a Leányvállalatnak szükséges-e a Hpt. 3. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott hitel és pénzkölcsön nyújtása pénzügyi szolgáltatás végzésére engedéllyel rendelkeznie a tényállásban bemutatott jogi megoldás szabályszerű végzéséhez, melyhez kapcsolódik az a kérdés is, hogy a Leányvállalat által tervezett követelésvásárlásra kialakított konstrukció a Hpt. 2. számú melléklet III/22. pontja alapján üzletszerűnek minősül-e.

III. A TÁRSASÁG ÁLLÁSPONTJA

A Társaság álláspontja szerint a tényállásban leírt visszaterhes engedményezési konstrukcióban nem teljesül az üzletszerűség több fogalmi eleme, nevezetesen a nyereség, illetve vagyonszerzés céljából történő szolgáltatásnyújtás, valamint az előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére való irányultság.

A Társaság álláspontja szerint a törvényi engedmény folytán a Leányvállalatról a Garantőrrre átszálló követeléseket – azok perbeli vagy egyéb hatósági eljárásban történő érvényesíthetőségének szükségessége esetén – a Garantőr oly módon engedményezné vissza a Leányvállalatra, hogy az engedményezett követelés ellenértéke összecszerűségében minden esetben megegyezne a behajtás eredményeképp befolyó összeggel, pontosabban annak követelésarányos hányadával, melynek esedékessége a behajtás befejezésének időpontja. Ebből eredően nyereség, vagyonszerzés lehetősége az engedményezett követelések

megszerzésével kapcsolatban sem a Garantőrnél, sem a Leányvállalatnál nem merül, nem merülhet fel.

Az engedményezés minden esetben a Leányvállalat és a Garantőr között jön létre követelésbehajtás érdekében (tehát a szerződő felek személye előre meghatározott), mindig lízingszerződésből, mint alapjogviszonyból eredően keletkezett, a Garantőr helytállása alapján átszállt követelésekre irányul (tehát az engedményezett követelések köre előre meghatározott) és az engedményezés minden lényegi elemét rögzítené a Leányvállalat és a Garantőr közötti portfólió garancia szerződés, azaz az engedményezés valamennyi lényeges feltétele keretjelleggel meghatározott. Az előbbieket alapján az üzletszerűség azon fogalmi eleme, mely az előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére vonatkozó irányultságot köti ki, nem teljesül.

IV. A FELÜGYELET ÁLLÁSPONTJA

A Hpt. 2. számú melléklet I/10.2 pont b) alpontja alapján pénzkölcsönnyújtásnak minősül a követelésnek – az adós kockázatának átvállalásával vagy anélkül történő – megvásárlása, megelőlegezése (ideértve a faktoringot és a forfetírozást is), valamint leszámítolása, függetlenül attól, hogy a követelés esedékességének nyilvántartását és a kintlévőségek beszédését ki végzi.

A Hpt. 2. számú melléklet III/22. pontjában meghatározott üzletszerűségre vonatkozó definíció szerint az ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett – előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésére irányuló – rendszeresen folytatott gazdasági tevékenység minősül üzletszerűnek. Az üzletszerűség három tényállási elemének egyidejűleg kell megvalósulnia ahhoz, hogy a tevékenység üzletszerűnek minősüljön.

Az üzletszerűség fennállásának egyik feltétele, hogy a minősítendő gazdasági tevékenységet rendszeresen, folyamatosan folytassák, ne pedig egyetlen alkalommal vagy néhány egymástól kifejezetten elszigetelt időpontban. A Társaság beadványában a rendszeresség tárgyalására nem tér ki, azonban megállapítható, hogy a Leányvállalat és a Garantőr közötti követelések visszavásárlására irányuló ügyletek – figyelemmel arra, hogy azok előfeltételei a Leányvállalat által nyújtott lízingszerződésekben foglalt teljes követelések érvényesíthetőségének – rendszeresen történnek a felek tervezett keretjellegű megállapodása alapján.

A beadványban foglaltak szerint a Garantőr által a Leányvállalatra történő visszaengedményezésre azon követelések esetében kerül sor, melyeknél a perbeli vagy egyéb hatósági eljárásban történő érvényesíthetőség szükségessége felmerül. Ebből következően a követelések köre pontosan nem behatárolható, számuk egyedileg előre meg nem határozható abban az időpontban, amikor a Leányvállalat és a Garantőr egymással a portfólió garanciára vonatkozó keret-megállapodást megköti. A tervezett keret-megállapodást megköti felek – a Leányvállalat és a Garantőr – előre meghatározottsága ellenére az ügyletek vonatkozásában az előre egyedileg meghatározottság nem teljesül, mivel a Leányvállalat és a Garantőr alapvetően a Leányvállalat alaptevékenysége keretében nyújtott lízingszerződésekben eredő követelések biztosítása céljából kerül egymással szerződéses jogviszonyba. Sem az nem határozható meg egyedileg előre, hogy a portfólió garancia szerződés alapján mely lízingszerződésekben eredő követelésekben válik szükségessé a garancia lehívása, így a Garantőr 50%-os mértékben engedményessé válása, sem pedig az, hogy ezek közül melyek

esetében kerül sor az engedményezett követelésrész visszterhes visszaengedményezésre a beadványban meghatározott célból.

Az ellenérték fejében nyereség, illetve vagyonszerzés végett történő szerzés az üzletszerűség azon kritériuma, amelyet a Társaság által vázolt konstrukció vonatkozásában vizsgálni szükséges. Az üzletszerűség e feltétele tekintetében a Felügyelet általános gyakorlata szerint amennyiben a szolgáltatást bármilyen plusz költség vagy díj felszámolása, illetve más gazdasági előny mellett nyújtják, akkor a nyereség, illetve vagyonszerzésre irányultság megállapítható.

A Leányvállalatnak a lízingbevevővel szemben fennálló követelése az első engedményezéssel – mint a szerződéses követelés biztosítékának érvényesítésével – 50%-os mértékben térül meg.

Az, hogy a Leányvállalat az első engedményezés eredményeképpen azonnal – garanciadíj megfizetése nélkül – hozzájut eredeti követelése felét kitevő összeghez, a teljes konstrukció vonatkozásában egyértelműen egyfajta gazdasági előnyként értékelhető. Ezt követően a követelés felének – meg nem határozható idő elteltét követő – visszavásárlásával a teljes követelés jogosultjaként eljár annak érvényesíthetősége érdekében és sikeres behajtás esetén tovább növeli az 50%-os korábbi megtérülését. A folyamat egészében a megtérülés maximális mértéke – a beadványban foglaltak alapján – azonban mindig csak 100%, az eredeti követelés teljes összegével megegyező nagyságú lehet.

A Felügyelet elvi álláspontja szerint egy üzleti konstrukció egészéből fakadó gazdasági előny – jelen esetben a kétes követelés 50%-ának garantált megtérülése ingyenes garanciavállalás mellett – akkor tekinthető relevánsnak az üzleti konstrukción belül megvalósuló valamely jogügylet – jelen esetben a visszterhes követelészvásárlás – szempontjából, ha a két jogügylet között olyan szoros, szükségszerű és elengedhetetlen kapcsolat áll fenn, amely alapján a két jogügylet csak egymásra tekintettel jöhet létre.

A Társaság által – beadványa kiegészítésében – említett, az Európai Unió által támogatott garancia konstrukció részleteiben a Felügyelet előtt nem ismert. A beadvány szerint a visszaengedményezés indoka az, hogy a magyar jog nem ismeri a perbizományt, melyből vélelmezhető, hogy az ügylet a magyar jog hatálya alatt jönne létre.

A Felügyelet feltételezése szerint a Garantőr és a Leányvállalat közötti visszaengedményezés (visszterhes követelészvásárlás) csupán költségtakarékossági, pergazdaságossági okból történik. A magyar perjogi szabályok szerint ugyanis nincs jogi akadálya annak, hogy maga a Garantőr indítson pert – élve regressz jogával – a lízingbevevővel szemben az általa a Leányvállalatnak megtérített összeg érvényesítése érdekében.

Amennyiben a Felügyelet fenti feltételezése helytálló, úgy a Felügyelet megítélése szerint nem mutatható ki olyan szoros, szükségszerű és elválaszthatatlan kapcsolat az ingyenes garanciavállalás és a visszterhes követelészvásárlás között, amely miatt az ingyenes garanciavállalásból eredő gazdasági előny szorosan értelmezve önmagában a visszterhes követelészvásárlási ügyletben bármilyen kompenzációs tényezőként figyelembe vehető lenne. Azaz a fenti feltételezés helytállósága esetén a bemutatott konstrukcióban megvalósuló visszterhes követelészvásárlásban nem áll fenn a nyereségszerzés motívuma, ennek hiányában pedig az üzletszerűség fennállása sem állapítható meg.